

УДК.159.923.2

Колодяжна А.В.,

к. психол. н., доцент кафедри педагогіки та методики професійного навчання Київського національного університету технологій та дизайну, kol-alla@ukr.net

Україна, м. Київ

ТВОРЧІ ТА ЕМОЦІЙНІ ВЛАСТИВОСТІ ЯК ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ПІДСИСТЕМ САМОСТАВЛЕННЯ

У статті зроблений аналіз структурних компонентів ставлення до себе, їх механізмів формування та принципів організації в єдину систему.

Ключові слова: самоствавлення, аутосимпатія, самоповага, емоційні властивості, творча особистість, творчі властивості

Постановка проблеми. Значні перетворення, які відбуваються в соціально-економічному, політичному та культурному житті негативно позначаються на характері родинного та суспільного виховання сучасної людини. Сьогодні воно базується на прагматичних потребах, діловому спілкуванні та інтенсивній інтелектуалізації, і зовсім мало уваги приділяє розвитку внутрішнього світу особистості, який є джерелом переживань та важливої складової психологічної своєрідності людини. Таке стихійне пізнання особистості себе, власних переживань та здібностей призводить до ускладнення становлення самоствавлення, що впливає на її соціальну активність, життєву позицію та ціннісні орієнтації.

Ставленню особистості до себе присвячений цілий ряд теоретичних і експериментальних досліджень, в яких самоствавлення розглядається в контексті проблеми розвитку особистості (О. М. Леонт'єв, Д. О. Леонт'єв, В. М. М'ясіщев, С. Р. Пантілєєв, С. Л. Рубінштейн, Н. І. Сарджвеладзе, В. В. Столін, І. І. Чеснокова та ін.); як зв'язок процесів самоствавлення та мотиваційної сфери (Б. С. Братусь, Б. В. Зейгарник, О. І. Ніколаєва, Р. Б. Сапожнікова, О. Т. Соколова та ін.); з точки зору його формування в різні вікові періоди (О. В. Бацилєва, А. В. Візгіна, А. В. Захарова, І. Г. Чеснова); як змінність складових компонентів самосвідомості особистості під впливом переживання різних життєвих ситуацій (Т. Б. Ільїна, О. Є. Керик, Т. С. Кириленко, П. В. Лушин, А. А. Налчаджян, А. К. Рубченко та ін.); як зміни в афективній оцінці уявлень про себе, що мотивують поведінку особистості, спрямовуючи її гармонійний розвиток, або його порушення та як функція координат життєвого світу (Л. В. Сохань, Н. О. Татенко, Т. М. Титаренко, А. В. Фурман та ін.).

Самоствавлення активно вивчається представниками різних психологічних напрямків, але відсутній єдиний підхід до визначення феномену ставлення людини до себе, механізмів формування його та організованості структурних компонентів. Принципово важливим для розуміння механізмів становлення особистості, яка зростає, є підхід до розуміння емоційно-оцінного ставлення суб'єкта до себе і як до процесу, і як до результату.

Складність, багатогранність та недостатня досліджуваність взаємозв'язку основних структурних компонентів самоствавлення особистості з властивостями особистості зумовили актуальність статті *метою якої є*

аналіз структурних компонентів ставлення до себе, їх механізмів формування та принципів організації в єдину систему.

Вклад основного матеріалу. Збереження цілісності самоствавлення та вираження смислу «Я» в умовах ситуацій, значимих для особистості, зазначає С. Р. Пантілєєв, забезпечується за рахунок того, що в одних ситуаціях смисл «Я» може виражатися через самоповагу, а в інших – через аутосимпатію. Причому, ці дві системи не компенсують одна одну, як стверджує В. В. Столін [2], а мають різні ієрархічні структури.

В основі емоційно-ціннісної підсистеми самоствавлення лежить життєвий досвід емоційних взаємин із значимими людьми. Опосередковано, зауважує Олпорт Г., через ставлення до інших людей у особистості встановлюється ставлення до самої себе. Адже обидва ці ставлення, як не парадоксально, у внутрішньому просторі особистості, в тому просторі, в якому спочатку виникає людське ставлення до іншого індивіда, що потім – внаслідок взаємного характеру цього ставлення – перетвориться на те саме ставлення до самого себе, опосередковане через ставлення до іншого, яке і складає суть особистісної природи індивіда [10]. І тому, зазначає дослідник, емоційно-ціннісна підсистема самоствавлення стає стилем ставлення до себе, загальною життєвою установкою особистості, що формується у процесі її становлення.

Емоційно-ціннісна підсистема самоствавлення мало залежить від реальних успіхів і невдач особистості [7], оскільки вона формується на інтрасуб'єктивному рівні оцінювання в рамках порівняння «Я – Я» і відображає ступінь відповідності особистісних властивостей тим вимогам, які пред'являє до себе той, хто оцінює.

Емоційно-ціннісна складова самоствавлення більш «закрита», індивідуалізована, залежна від суб'єктивних критеріїв оцінювання, і в результаті цього є достатньо стабільним особистісним утворенням, відносно мало схильним до впливу актуального, поточного досвіду. Його підтримка на високому позитивному рівні частіш за все здійснюється за рахунок активної самоподачі та самоприкрашання, виключення з образу «Я» рис, які можуть викликати навіть тінь самонепривабливості [10]. Емоційний компонент є інваріантним, незмінно присутнім в структурі самоствавлення, достатньо незалежним від характеро-типологічних властивостей суб'єкта.

Емоційно-ціннісна складова самоставлення виражає узагальнене, неспотворене оцінювання особистістю свого «Я» як умови самореалізації і тісно поєднана з її самоутворюючими мотивами. У основі інтеграції компонентів емоційного самоставлення в єдину систему лежить принцип «сислової інтеграції» [3]. Ієрархія складових емоційно-ціннісного самоставлення задається їх особистісним змістом відносно мотивів самореалізації.

Як зазначалося вище, емоційно-ціннісна підсистема самоставлення розглядається за допомогою наступних категорій: самоцінність, самоприйняття та самоприхильність. Самоцінність відображає почуття цінності власної особистості та одночасно передбачає цінність свого «Я» для інших. Самоприйняття тлумачиться як безпосереднє емоційне ставлення до себе, що не залежить від того, чи має особистість підстави для пояснення певного ставлення. Воно може бути виражене через конструкції «Я подобаюсь собі», «В мені більше хорошого, ніж недоліків» тощо. Самоприхильність трактується як почуття приязні, доброзичливості, симпатії до самого себе.

О.Т.Соколова пише, що для оцінювання афективного компоненту необхідно визначити психологічну ієрархію емоційних оцінок, з'ясувати, які з них є для суб'єкта центральними, інтегруючими і впливають на глобальне афективне самоставлення, тобто визначають їх суб'єктивну значущість [8].

В емоційно-оцінювальному сенсі, як зазначає В.М.М'ящев, позитивному чи негативному, ставлення людини є вибірковими. Вони являють собою свідомий, заснований на досвіді психологічний зв'язок її з різними аспектами об'єктивної дійсності, що виражається в діях, реакціях та переживаннях людини. Ставлення – це сила, потенціал, який визначає ступінь зацікавленості, вираженості емоцій, а тому є рушійною силою розвитку особистості [10].

Як бачимо, категорії, які розкривають сутність емоційно-ціннісної підсистеми самоставлення позначаються як почуття прихильності та симпатії. Емоційно-ціннісне ставлення до себе може бути втіленим у систему значень, вироблених суспільством для фіксації емоційних відносин. Якщо емоційно-ціннісне ставлення до себе дійсно є ставленням «до себе як до іншого», то найбільш адекватним для його вираження буде «мова» емоційних проявів [10].

Інтегруючи модель особистості як ставлень (В. М. М'ящев), тріаду ставлень особистості до світу, інших людей та себе (С. Л. Рубінштейн), сучасні психологи виокремлюють систему життєвих ставлень особистості. Основою для розвитку такої тріади є рефлексивне ставлення до себе як до суб'єкту життя [7]. Основа ставлення особистості до свого світу знаходиться в переживанні. Саме через переживання відбувається зміна особистості як цілого. Особистість виступає активною завдяки свідомому «Я» та, на думку С. Л. Рубінштейна, стає суб'єктом практичної і теоретичної діяльності і переживає те, що з нею відбувається та здійснюється. Вона певним чином ставиться до того, що її оточує, і переживання цього ставлення людини складає сферу почуттів та емоцій [8].

Система почуттів і типові емоційні стани, що

формується в процесі життя, являють собою емоційну сферу особистості. Емоції, емоційні явища є неодмінним компонентом структури особистості, її фундаментальними утвореннями. Тому можна говорити не лише про емоції та почуття, а й про емоційно-особистісну сферу, яка об'єднує різні за характером і складністю емоційні явища [1].

А. М. Еткінд пише, що у повсякденному житті людина не стільки розмірковує, скільки відчуває, і не стільки пояснює, скільки оцінює. Власне когнітивні процеси, вільні від емоційних компонентів, стверджує дослідник, займають в повсякденному житті незначне місце, в реальних процесах діяльності та вплетених в неї механізмах міжособистісного сприймання і самосприймання тверезі спроби пояснення та розуміння мають менше значення, ніж гарячі акти оцінок та переживань. Коли ж процеси когнітивного аналізу і мають місце, то знаходяться під сильним та безперервним впливом емоційних факторів, що вносять свій вклад в їх хід та результат [1].

Характеристики емоційного реагування, що постійно і яскраво виявляються у певної людини є її емоційними властивостями. Емоційні властивості особистості формуються та розвиваються в процесі діяльності та поведінки. Внутрішній психічний зміст поведінки, який складається в значимій для особистості ситуації, переходить в стійкі властивості особистості, а властивості особистості, в свою чергу, визначають її поведінку та діяльність [8]. Психічні властивості особистості зумовлюються реальним буттям, дійсним життям людини та формуються у конкретній діяльності.

Зважаючи на все вищесказане, можна припустити, що емоційна сфера взаємопов'язана з емоційно-ціннісною підсистемою самоставлення особистості та її діяльністю.

Розкриватися в діяльності, порівнювати себе з іншими людьми, ставити собі мету, допомагає оцінна підсистема самоставлення, що реалізується в категоріях відкритості, самовпевненості, самокерівництва та відображеного самоставлення, які розкривають внутрішній світ людини та є основою для самоаналізу.

Оцінна підсистема самоставлення відкрита для «самоспостереження», виражається через «соціально бажані» характеристики (успішністю в діяльності, досягненням поставленої перед собою мети, статусними положеннями особистості), оскільки її основою є самоефективність, думки оточення і самооцінка досягнення мети.

Таким чином, оцінна підсистема самоставлення залежить від актуального життєвого досвіду, підлягає трансформації і досить легко підтримується на відносно стійкому рівні. О.Т.Соколова в зв'язку з цим пише, що можна зберегти високий рівень самоповаги зазнавши невдачу, наприклад, в налагодженні ділових контактів, і взяти реванш, довівши свою високу професійну компетентність. Набагато важче продовжувати вважати себе хорошою, порядною людиною, зрадивши друга, але виявляючи турботу про своїх стареньких батьків [8].

При аналізі оцінної підсистеми самоставлення виникає питання про те, за допомогою яких психічних функцій та властивостей особистості реалізується ставлення суб'єкта до самого себе в даній підсистемі. Уявлення про самого себе виступає необхідною умовою

саморегуляції та самоконтролю поведінки на особистісному рівні людської активності. «Я», яке уявляється та оцінюється самим суб'єктом, співвідноситься з завданнями конкретної діяльності та порівнюється з нею, на основі чого суб'єкт виробляє певну стратегію дій. Складні процеси надання собі певних властивостей, мотивування власної поведінки, пояснення собі та іншим причин певного вчинку включаються в багатогранний процес самопізнання.

Саме завдяки переосмисленню людина стає зрілою особистістю, адже особистість завжди переживає себе як проект, усвідомлює свою перспективність. Здійснення життя як індивідуально-особистісного життєвого проекту базується на глибокому знанні, розвиненій самосвідомості й володінні системою засобів, методів, технологій програмування та конструювання. Цей процес не є пристосуванням до життя. Його сутність полягає у самовдосконаленні особистості, піднесенні її життєвих спрямувань [1].

На основі аналізу особистістю обставин свого життя, власних можливостей, співвіднесення між собою різних варіантів розгортання подій та свого впливу на них із наступним вибором одного з варіантів поведінки відбувається виділення життєвих задач та пошук їх розв'язання. Особистісний вибір є сутністю самовизначення особистості і водночас атрибутом самоправного буття та слугує відправним моментом для логічного розгортання подальших подій життя людини.

Основною рушійною силою розвитку особистості, за Ш. Бюлер, є вроджене прагнення людини до самоздійснення, яке водночас є й процесом, і результатом життєвого шляху, усвідомленого, пережитого, структурованого часу життя, що постійно переосмислюється. Життя активної, вільної особистості розкривається як система творчості, постійної напруги та подолання, постійного комбінування і створення нових форм поведінки, а саме в уявленнях людини про себе дрімають поняття здатності до творчості. У творчому проектуванні життя важливу роль відіграють самопізнання, самоставлення та самооцінка. Таким чином життєвий і творчий шляхи синтезуються, поєднуються в цьому творенні, побудові людиною самої себе [9].

«Самодіяльність, самозміна, саморозвиток» людини вітчизняні психологи (А. В. Брушлинський, В. О. Моляко, Я. О. Пономарьов, В. А. Роменець, Т. М. Титаренко та ін.) схильні розглядати як творчу діяльність. Зважаючи на їх погляди можна зазначити, що з поняттям самоставлення тісно поєднана проблема творчості [4].

Я. О. Пономарьов, незважаючи на різноманітність уявлень про творчість (А. В. Батюшков, В. М. Бехтерев, П. К. Енгельмейер, В. В. Савич та ін.) встановив зв'язки творчості з психічними властивостями особистості, проаналізував структуру психологічного механізму творчості та визначив цей феномен як «механізм розвитку». Дослідник зазначив, що в процесі творчості реалізуються можливості особистості, здійснюється їх розвиток. Процес творчості переживається суб'єктивно з психологічної точки зору важливим є саме створення будь-чого нового для даного суб'єкта, тобто мова йде про суб'єктивну новизну. Творчість – це діяльність, яка

сприяє створенню, відкриттю будь-чого невідомого для даного суб'єкта. Творчі можливості особистості реалізуються в процесі самовираження й саморозвитку людини. Під творчим самовираженням розуміється здатність людини будувати свій внутрішній світ, своє світовідчуття, саму себе в цьому світі [5].

Інтенсивний внутрішній діалог як процес ставлення індивіда до себе як до іншого може виступати у формі творчих проявів. Так, самокритика творчої особистості спонукає її до діяльності (навчання, праці або самовиховання). Творчі прояви – це творчість особистості, яка виявляється у діяльності, оскільки ще Л. С. Виготський писав про те, що творчість виявляється там, де людина уявляє, змінює, відходить від стереотипів, створює хоч крихітку нового для інших або для себе. Причому, творчі прояви активовані емоційними процесами [9].

Як творчий процес, як духовно-практичну діяльність особистості, спрямовану на творче проектування життя та його здійснення, життя людини розглядають українські вчені (Ф. Ю. Василюк, П. П. Горностай, Л. В. Сохань, В. О. Тихонович та ін.). Цей процес є одночасно й процесом самовдосконалення [4]. Творчість розуміється як засіб самотворення та самореалізації людини, які пов'язані з певними особистісними станами, переживаннями, властивостями. Творчість людини – це не лише створення творчого результату, але й побудова суб'єктивного творчого світу з власним простором та часом, в єдності свідомих та несвідомих, індивідуальних та колективних начал. А тому індивідуальна творчість життя є процесом створення та відтворення нових уявлень і поведінкових моделей власного життя в реальному життєвому процесі [9].

Творча особистість, на думку В. І. Андреева, – це такий тип особистості, для якої характерна стійка, високого рівня спрямованість на творчість, мотиваційно-творча активність, які виявляються в органічній єдності з високим рівнем творчих здібностей в одній або кількох видах діяльності. Можна стверджувати, що людина, здатна проникати в сутність ідей і втілювати їх всупереч усім перешкодам аж до отримання практичного результату, є особистістю з високим рівнем творчих проявів [9].

Особистість, яка розкривається у творчій діяльності, вважає О. І. Кульчицька [4], має спрямований інтерес до певної галузі знань; зосереджується на творчій роботі, спрямовує себе на обраний напрям діяльності; має високу працездатність; підпорядковує творчість духовній мотивації, стійка, непоступлива у творчості, навіть уперта; захоплена роботою. Дослідниця відмічає, що творчі люди мають високу мотивацію до успіху, поспішають жити, причому, головним мотивом є прагнення реалізувати ідею – цьому підкоряються сила волі, мислення та діяльність.

В. О. Моляко [4] зазначає, що однією з найважливіших якостей особистості з високим рівнем творчих проявів є прагнення до оригінальності, до нового, заперечення звичного, уміння аналізувати явища, порівнювати їх, швидко й легко засвоєння теоретичних знань і способів діяльності, систематичність і самостійність у роботі, стійка зацікавленість нею.

Т. Амабайл та М. Коллінз[6] включають до складу особистості з високим рівнем творчих проявів самодисципліну, здатність відкласти задоволення, персеверативність в ситуаціях фрустрації, незалежність суджень, терпимість до невизначеності, високий ступінь автономності, відсутність гендерних стереотипів, інтернальний локус контролю, схильність до ризику, високий рівень самоініціативи та прагнення виконувати завдання найкращим чином.

К. Мартіндейл [9] вважає, що особистості з високим рівнем творчих проявів характеризуються широким колом власних інтересів, вони відкриті новому досвіду та надають перевагу новизні.

О. М. Лук [4] виділяє у особистості з високим рівнем творчих проявів властивостей такі характерні якості: готовність до ризику, імпульсивність, незалежність суджень, нерівномірність успіхів при вивченні різних навчальних предметів, почуття гумору, самобутність, пізнавальну скрупульозність, неприймання на віру, сміливість уявлення та мислення.

Сам акт творчості можна розглядати як суб'єктивний вияв індивіда. Творчість – це вихід, шлях, напрямок руху особистості в розвитку від залежності до незалежності, самостійності й активності. Це шлях розкриття власного потенціалу й самореалізації [5]. Тому важливою є проблема зв'язку цього феномена з іншими психічними явищами. Пізнання таких зв'язків, що дозволяє виявити багатогаспектність творчості, проникнути в її сутнісний зміст, лежить в основі стимулювання творчих проявів особистості.

Це вказує на можливість існування взаємозв'язку творчих проявів особистості з підсистемами самоставлення, оскільки саме в ньому відображається особистість як суб'єкт діяльності.

Висновки. Отже, до вивчення самоставлення необхідно підходити системно, як до цілісного утворення, яке виражає ставлення індивіда до власних уявлень про себе та впливає на ефективність діяльності, взаємовідносини людини з оточуючими, подальший розвиток особистості, може розкриватися через її творчі прояви та забезпечуватись ними. Перспективи дослідження психологічних особливостей емоційно-оцінного ставлення особистості до себе полягають в подальшому вивченні особливостей емоційно-оцінного ставлення особистості до себе, в дослідженні особливостей формування емоційно-оцінного ставлення особистості до себе та специфіки емоційно-оцінного ставлення на різних онтогенетичних етапах розвитку особистості.

Література

1. Эткнд А. М. Эмоциональные компоненты самоотчетов и межличностных суждений [Текст] / А. М. Эткнд // Вопросы психологии. – 1983. – № 2. – С. 106 – 112.
2. Столин В. В. Самосознание личности [Текст] / В. В. Столин. – М.: МГУ. – 1983. – 286 с.
3. Пантхлеев С. Р. Самоотношение как эмоционально-оценочная система [Текст] / С. Р. Пантхлеев. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 108 с.
4. Психология одаренности: проблемы, структура, показатели: Сб. статей / Украинский центр творчества детей и юношества / М. А. Холодная (ред.). – К.: УЦТДЮ, 1996. – 96 с.

5. Пономарев Я. А. Психология творчества [Текст] : избранные психол. труды / Я. А. Пономарев ; Академия педагогических и социальных наук, Московский психолого-социальный ин-т. – М.: [б.и.]; Воронеж: Модэк, 1999. – 480 с. – (Психологи Отечества : избранные психологические труды: В 70 т.).

6. Романова И. А. Основные направления исследования самопознания в зарубежной психологии [Текст] / И. А. Романова // Психологический журнал. – 2001. – № 1. – С. 102 – 112.

7. Сарджвеладзе Н. И. Самоотношение личности [Текст] / Н. И. Сарджвеладзе // Психология самосознания. Хрестоматия. – Самара : Издательский Дом «БАХРАХ-М», 2007. – 672 с. – С. 174 – 207.

8. Соколова Е. П. Я-образ тела [Текст] / Е. П. Соколова // Психология самосознания. Хрестоматия. – Самара : Издательский Дом «БАХРАХ-М», 2007. – 672 с. – С. 406 – 422.

9. Колодяжна А. В. Творча діяльність як важливий чинник розвитку особистості. [Текст] / Колодяжна А. В. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Серія «Соціологія. Психологія. Педагогіка». – Додаток 4, том 3 (15) – 2009 р. – Тематичний випуск №3. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» – 826 с. – С. 104 – 113.

10. Колодяжна А. В. Теоретичні проблеми вивчення природи самоставлення. [Текст] / А. В. Колодяжна // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАН України «Проблеми загальної та педагогічної психології» / За ред. С. Д. Мақсіменка. Том 12, част. 6. – К., 2010. – 508 с. – С. 130 – 138.

References

1. Эткнд А. М. Эмоциональные компоненты самоотчетов и межличностных суждений [Текст] / А. М. Эткнд // Вопросы психологии. – 1983. – № 2. – С. 106 – 112.
2. Столин В. В. Самосознание личности [Текст] / В. В. Столин. – М.: МГУ. – 1983. – 286 с.
3. Pantyleev S. R. Samootnošenye kak emotsionalno-otsenochnaia sistema [Текст] / S. R. Pantyleev. – М.: Yzd-vo MGU, 1991. – 108 s.
4. Psykholohyia odarennosti: problemy, struktura, pokazately: Sb. statei / Ukraynskyi tsentr tvorchestva detei y yunoshstva / М. А. Kholodnaia (red.). – К.: УЦТДЮ, 1996. – 96s.
5. Ponomarev Ia. A. Psykholohyia tvorenyia [Текст] : yzbrannyye psykhol. trudy / Ia. A. Ponomarev ; Akademyia pedahohyicheskyykh y sotsyalnykh nauk, Moskovskyy psykholohyosotsyalnyy un-t. – М.: [б.у.]; Voronezh : Modэк, 1999. – 480 s. – (Psykhology Otechestva : yzbrannyye psykholohyicheskyye trudy: V 70 t.).
6. Romanova Y. A. Osnovnyye napravleniya yssledovaniya samopoznaniya v zarubezhnoy psykholohyy [Текст] / Y. A. Romanova // Psykholohyicheskyy zhurnal. – 2001. – № 1. – С. 102 – 112.
7. Sardzhveladze N. Y. Samootnošenye lichnosti [Текст] / N. Y. Sardzhveladze // Psykholohyia samosoznaniya. Khrstomatyya. – Samara : Yzdatelskyy Dom «BAKHRAKH-M», 2007. – 672 s. – С. 174 – 207.
8. Sokolova E. T. Ya-obraz tela [Текст] / E. T. Sokolova // Psykholohyia samosoznaniya. Khrstomatyya. – Samara : Yzdatelskyy Dom «BAKHRAKH-M», 2007. – 672 s. – С. 406 – 422.
9. Kolodiazhna A. V. Tvorchia diialnist yak vazhlyvyi chynnyk rozvytku osobystosti. [Текст] / Kolodiazhna A. V. // Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. – Seriya «Sotsiologiya. Psykholohyia. Pedagogika». – Dodatok 4, tom 3 (15) – 2009 r. – Tematychnyi vpusk №3. «Vyshcha osvita Ukrainy

u konteksti intehratsii do yevropeiskoho osvithnoho prostoru» – 826 s. – S. 104 – 113.

10. Kolodiazhna A. V. *Teoretychni problemy vyvchennia pryrody samostavlennia. [Tekst] / A. V. Kolodiazhna // Zbirnyk*

naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H. S. Kostiuka NAFN Ukrainy «Problemy zahalnoi ta pedahohichnoi psykholohii» / Za red. S. D. Maksymenka. Tom12, chast. 6. – K., 2010. – 508 s. – S. 130 - 138.

Kolodyazhna A.V.,

candidate of psychological sciences, associate professor of department of pedagogics and method of professional studies of the Kievan national university of technologies and design, kol-alla@ukr.net

Ukraine, Kyiv

CREATIVE AND EMOTIONAL PROPERTIES AS FACTORS OF FORMING OF SUBSYSTEMS OF SELF-RELATION

A presence of properties of personality is in the subsystems of self-relation. In the article an author analyses structural components of relation to itself, their mechanisms of forming and principles of organization in the single system.

Keywords: *self-attitude, autosimpatiya, self-esteem, emotional properties, creative person, creative properties.*

